

Entrevista a Julio Feo, ex-secretari general de Felipe González entre 1982 i 1987

“Raonablement, hauria de ser l'última legislatura de González”

Julio Feo (València, 1936), consultor de comunicació i direcció. Va ser l'ombra, i potser més que això, de Felipe González durant la primera legislatura socialista. Ara ha agrupat el 99% de les intimitats de la Moncloa en un llibre, *Aquello años*, sobre el qual pesa una ordre de segrest.

Com ho fem? ¿Tu em preguntes en valencià i jo conteste en castellà?

—*Al seu gust. ¿Vostè és valencià o això forma part del muntatge publicitari per a vendre el llibre?*

—Jo sóc d'ací, de València, encara que he viscut a Madrid des dels quatre anys. Però ma mare i les meues iaies parlaven en valencià. Vaig nàixer al carrer de Linán, al costat del Mercat Central, i els dos primers anys d'escolarització, els vaig fer ací, a l'Aliança Francesa.

—*Tinc entès que el seu pare va tenir problemes amb el vell règim.*

—El meu pare era advocat i d'Izquierda Republicana. Durant la guerra el van fer jutge d'instrucció, i quan va acabar el conflicte va intentar anar-se'n d'Espanya per Alacant, però va ser detingut al port. El tanquen primer a la plaça de bous, després al castell de Sant Bàrbara i més tard el porten a la Model de València, el jutgen i el condemnen a mort, però li commuten la pena a trenta anys i un dia. Tinc records boirosos d'anar amb ma mare a la Model i records molt nítids d'anar a Sant Miquel dels Reis amb una cistella de menjar. Quan va eixir de la presó, deuria ser l'any 42, la família es va traslladar a Madrid.

—*Vostè també tenia família de dreta, ¿no és cert?*

—El meu avi, José Feo Cremades, va ser regidor de la Dreta Regional Valenciana en els anys 30 en un parell d'ocasions. Molt catòlic, d'origen carlista. Tinc una família molt valenciana, com veus. I nacionalista: pensa que mon pare em va enviar als Estats Units, el 1964, *Nosaltres els valencians* i el primer disc de Raimon, *Al vent*, de 45 revolucions.

—*¿Com ha encaixat la cúpula socialista aquest llibre d'intimitats de la Moncloa?*

—He trobat gent que s'hi ha divertit i supose que n'hi deu d'haver que s'ha pogut molestar.

—*Quan el va presentar a Madrid no va acudir cap alt càrrec a l'acte.*

—És cert que no hi havia cap ministre; és cert que era un dia també molt peculiar, encara que no sé si hi haurien anat, però hi havia uns quants sots-secretaris, molts directors generals, molta gent que treballava amb mi en el partit.

—*El problema del segrest, ordenat per un jutjat d'instrucció de Múrcia per presumptes injúries a l'ex-dona de l'alcalde d'aquella ciutat, ¿està resolt?*

—No, continua vigent. En aquelles llibreries on ha anat la policia i els llibreters han fet cas, no es ven, i en altres, que no han fet cas, es ven.

—*Deu ser fantàstic, des del punt de vista de la promoció, ¿no?*

—Honradament, crec que ho he pogut concebre jo. Bé, es va venent bé, a pesar que als llocs de molta tirada, com els Vips i El Corte Inglés, ha estat retirat de la venda. Està entre els deu primers i anem pels 30.000 exemplars.

—*Senyor Feo, ¿què és la síndrome de la Moncloa?*

—No és res, és un invent. Home, hi ha un cert aïllament que et produeix el poder, però és el mateix aïllament que et pot produir ser el president d'una gran corporació.

—*¿Es pot perdre el contacte amb la realitat allí dins?*

—Es té un nivell tan gran d'informació que és difícil que això puga passar.

—*¿Aquello años van ser felices?*

—Moltíssim, no en renuncie ni a un segon, però no tinc cap nostàlgia.

—*Diuen que vostè era el doberman de González. ¿Era així?*

—¡Mare! Preferiria que em compararen a una altra raça de gos, perquè jo he criat dogs, mastins... És curiós, però fins als 25 anys vaig tenir una por atroç als gossos. I estant ja estudiant als Estats Units, a Stanford, Califòrnia, vaig anar a una casa on hi havia dos gossos preciosos, un pastor alemany i un weimaraner gran, i vaig passar una por i una vergonya de tenir-ne una por tan gran que vaig eixir angoixat. Stanford

és una Universitat privada, i al departament de Sociologia i Ciències Polítiques, on jo estava, quasi tots eren jueus i, com era habitual en els anys 60, tots estaven en psicoanàlisi, com Woody Allen. Vaig voler anar al psicoanalista, però com que no tenia peles, vaig decidir fer psicoanàlisi barata, que era comprar-me un pastor alemany, que vaig anomenar *Tovarix* i no per vel·leitats pro-soviètiques. Em vaig llevar la por de damunt i vaig arribar a ser criador de dogs.

—*Sense donar per contestada la pregunta del doberman, ¿el llibre també ha tingut aquesta funció psicoanalítica?*

—Almenys no m'ho he plantejat així. Sí que hi ha hagut llibres d'autobiografies on hi ha molta part de teràpia psicoanalítica: el de Vilallonga i el rei, per exemple. Jo simplement he contat una història que crec interessant.

I quant al doberman de Felipe González, és cert que em tocava fer el paper de malvat, a part de ser *feo*, que és aquest paper tan incòmode de secretari. Quan Felipe em diu que vaja a la Moncloa i que treballi per a ell de secretari de la Presidència, li vaig preguntar en què consistia el treball i em va dir que es tractava de fer-li la vida fàcil. I si li fas la vida fàcil a algú, desgraciadament, l'has de fer difícil per a senyors com el teu col·lega, el fotògraf, que volen fer-li catorze fotos i amb set ho tenen bé. I acabes sent el fill de puta sempre. Els redactors gràfics de Madrid em van donar el premi “Negativo”, i vaig anar a Torremolinos a recollir-lo i vaig agrair que em donaren aquest i no el “Positivo”, ja que si no m'haurien tirat del treball.

—*¿Per què va acceptar aquest treball?*

—Per compromís polític i per lleialtat personal.

—*La lleialtat, ¿era recíproca?*

—Crec que sí.

—*Ho és encara?*

—N'estic convençut. Felipe ha donat moltes mostres de ser un bon amic.

—¿Per què va deixar el treball?

—Havia complit un cicle i començava a avorrir-me. Ja estava tot molt muntat i quedava molt poca creativitat en el treball. Això i que no m'he volgut perpetuar en un lloc més de cinc anys, més la idea de no voler-me professionalitzar políticament. Volia reintegrar-me a la meua professió.

—I quan ho va fer el van acusar de traficar amb influències.

—Bé, és una mala fama. Sóc el primer a qui intenten carregar-li aquesta acusació. S'ho inventa una determinada premsa i evidentment no poden provar mai res perquè no hi ha res. I arriba un moment en què fa seua la tesi el PP —¿o era AP encara?—. Aleshores em va telefonar González al tanatori, ho tinc gràficament instal·lat perquè és el dia en què va morir mon pare i feia tres dies que havia tingut un fill, i em va dir que començara a fotre canya. Ho vaig fer i es va acabar la història.

—¿Quina relació manté actualment amb González?

—Som amics i ens veiem tres o quatre voltes cada any. Sé que, si necessita alguna cosa de mi, em cridarà, i sé que, si jo la necessite d'ell, el puc cridar.

—Ell no volia que vostè s'ho deixara.

—No, de fet ho havia intentat un any abans i no em va deixar, i al segon intent hi accedeix per amistat.

—En deu anys, ¿qui ha canviat més, Espanya o González?

—Espanya, per a bé. González s'ha fet més gran, però crec que ha canviat poc.

—Amb Alfonso Guerra, ¿quina relació manté?

—Ara, cap. Fa molt que no el veig. Per cap motiu. Quan era a la Moncloa ja no manteníem cap relació. Estàvem en la mateixa planta i jo podia tirar-me mesos sense veure'l: ell entrava per una porta i jo per una altra. La relació, la vaig mantenir, i molt bona, fins l'any 78-79. I quan venia a ma casa a dormir jugava amb les meues filles, però en el 79 deixé de treballar per a la secretaria d'organització i deixé de treballar per a Alfonso. I com el negoci nostre era el treball en comú, doncs va deixar d'haver-hi relació.

—¿Es Guerra més humà que González, com vostè insinua al llibre?

—Són diferents, i no recorde haver escrit que fóra "més humà", sinó que Alfonso, probablement, es preocupa molt més de la gent que treballa amb ell. És a dir, Felipe, amb la gent que considera el seu cercle pròxim, funciona amb ells, però se'n preocupa menys, però crec que els que hem estat amb ell ho assumim i ho entenem... sin acritú.

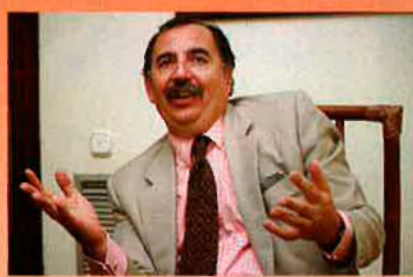
—Felipe sense Alfonso...

—Sense problema. Entre ells hi ha una relació molt particular, de treball, però no recorde haver-los vist prenent una copa junts. Ningú és imprescindible per a res.

—Ni González.

—Ni tan sols González.

—El totèmic 28-O del 82 vostè va te-

RAFA GIL

“La de Felipe amb Alfonso és una relació molt particular, de treball, però no recorde haver-los vist prenent una copa junts.”

nir segrestat a sa casa González.

—No segrestat, vam estar tancats a ma casa. Érem molta gent. Hi havia uns quinze policies i tot l'equip electoral. Jo vivia en un xalet del carrer de Soria de Madrid, en la zona perifèrica, i era un lloc tranquil per a estar sense que la premsa poguera imaginar-se que hi érem. De totes formes hi havia un fotògraf, Pablo Julià, i un periodista, Martín Prieto, o siga

RAFA GIL

“La història del banderín és un marró, en argot, que em fan menjar els catalans.”

que hi ha relat escrit i documents gràfics.

—Vostè, que és un expert en màrqueting, i comunicació, ¿què creu que li ha passat al PSOE?

—Després del 6-J, res. Ara passa el que era previsible: que Felipe manara en el partit. I abans, al partit li ha passat que ha estat excessivament endogàmic, que s'ha

mirat el melic amb excés, que hi ha hagut certs nivells de prepotència i que no ha estat un partit obert a la societat.

—Si li porten aquest problema a la seua empresa, ¿com el resol?

—Fent el que fa González: obrint el partit a la societat i portant endavant els gestos que ha fet, com el del jutge Garzón, de combatre la corrupció i les tares de tots els partits. Fent encontres amb joves, dones i intel·lectuals i sectors de la societat amb els quals el partit no havia estat capaç de mantenir un contacte fluid, i fent com ha fet amb Solchaga, nomenant-lo portaveu i canviant l'estructura del partit.

—¿S'han de podar algunes rames?

—No, perquè per a podar has de tallar i tirar, ací n'hi ha alguns que potser s'han d'empeltar o fumigar.

—¿Està dividit el partit en realitat?

—El partit té diferències, com n'hi ha hagut sempre, històricament. Des de Largo Caballero a Besteiro, això ha anat reproduint-se. Jo, per exemple, el 1976 confesse per escrit que sóc socialdemòcrata des de menudet, i això demostra que el partit no ha estat monolític mai. Ara passa que feia deu anys que estàvem en el poder, i que per primera volta no s'han llavat els draps bruts dins de casa, però no crec que la batalla siga molt diferent a altres que s'han lliurat en el partit.

—¿Creu que aquesta és l'última legislatura del PSOE?

—No necessàriament, però, raonablement, sí que hauria de ser l'última legislatura de Felipe. Hauria de ser, dic.

—Raonablement.

—El matís és aquest: raonablement.

—Els Solana i els Bustelo mostraven un cert menyspreu pel secretari general recentment elegit a Suresnes, segons el llibre.

—Sí, era normal. Ells eren els líders tradicionals del partit a Madrid, i de sobte arriben uns sevillans amb el cabell llarg.

—¿Va costar d'erigir el líder?

—No. Felipe ve a Madrid amb les benediccions de Suresnes, el que sí que costa és establir la relació personal, que no es produeix fins uns anys després.

—Vostè ha dit que només ha callat l'u per cent del que sabia.

—Però no perquè siga més secret, sinó perquè seria més impertinent.

—¿N'ha fet moltes, d'impertinències?

—Les justes.

—¿Es cert que no va incloure José María Cuevas, el president de la CEOE, en el viatge de González a la Xina perquè li queia malament?

—No, jo no decidia qui eren els empre-

saris que aaven amb el president. Honradament, no m'atrevesc a dir que no fera un comentari en contra, que potser el vaig fer perquè no em cau gens bé.

—Un altre comentari seu: "Otra vez ese banderín". ¿El recorda?

—Sí, però no vaig dir "Otra vez ese banderín". És un marró, en argot, que em fan menjar els catalans. Si hi ha alguna bandera regional, nacionalista o autonòmica que em diu alguna cosa, és la senyera. ¿Raó? En casa de mon pare sempre hi havia una senyera, sense blau i amb tres flors de plàstic que formaven la bandera republicana, i, tant si vols com si no, veure-ho des de xiquet sempre et diu alguna cosa. Dit això, la història del *banderín* és simplement que jo pregunté: ¿Trae el banderín el honorable en el coche? I ho pregunté perquè ja havia anat a la Moncloa amb el *banderín*, i jo havia preguntat en protocol i als militars si era normal que un capità general, que era l'únic exemple que podia existir de gent amb banderí, quan anava des de la seua capitania general a una altra portava banderí. I em van dir que no hi havia cap regla, però que, per cortesia, el llevaven. Políticament em semblava que la vinguda d'un president autonòmic amb banderí, per molt històrica que siga l'autonomia, era com dir "vinc d'estat a estat". Aleshores, el dia aquell, que damunt el rei havia d'anar a la inauguració de l'exposició de Dalí, ho vaig preguntar també. I no va passar més. I després hi ha un incident amb Max Cahner, al qual no deixo que es quede a rebre els reis amb Pujol, González i el ministre de Cultura, que era Solana. Però no el deixo simplement perquè hi havia massa gent, i vaig dir: *Ése, arriba*. I per la cara que va posar, crec que no li va caure gens bé. Després vénen les eleccions municipals i em munten el pollastre sense saber-ho, i diuen que jo he dit que la senyera era un *banderín*. És un marró que em menge.

—He notat una certa nostàlgia en les referències republicanes. ¿Li ha costat fer-se monàrquic?

—És clar, com a tots. Filosòficament continue sent republicà, però constitucionalment sóc monàrquic, i ara, de cor, joan-carlista.

—¿Les seues bones relacions amb el BBV, aleshores Banco de Bilbao, van ser decisives per a muntar aquesta empresa que es diu PSOE?

—Ni pensar-ho. Van ser decisives perquè es coneixeren José Ángel Sánchez Asiaín i Felipe González, però per a res més. Sobretot van ser decisives per a la meua carrera professional, perquè jo poguera fer política o altres coses.

—Vostè sempre ha estat ben vist pels poders fàctics.

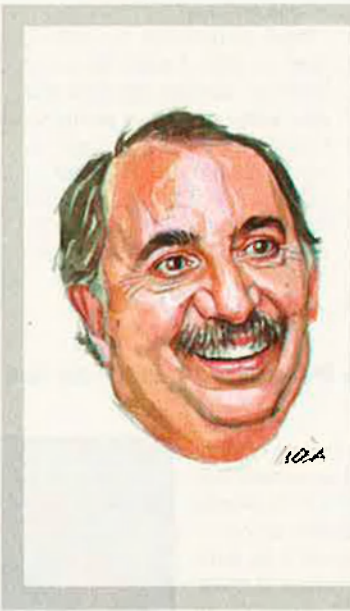
—Això ho dius tu.

—Inclús la CIA.

—Aleshores deu ser així, probablement perquè vaig estudiar als Estats Units.

—El cos diplomàtic d'Algèria el tenia per membre de la CIA.

—Bé, és una anècdota, però jo no ho he sabut fins fa uns anys. La meua dona treballava en la missió francesa de l'ONU i jo investigava i feia, esporàdicament, d'interpret per al departament d'estat, i amb el que guanyava continuava estudiant el doc-

L'home que sabia massa

Aquest home amb nitroglicerina en la memòria va ser criador de gossos i aparcatxes a Califòrnia abans que *yuppie* socialdemòcrata a Espanya. Va estudiar el batxillerat amb Boyer, que ja es perfilava per a ministre, i va aprendre del míting de JFK al Cow Palace de San Francisco prou per posar en marxa, per l'octubre del 75, a instàncies d'Alfonso Guerra, una estructura electoral que transportaria Felipe González a la Moncloa.

torat. Aleshores per la meua dona vaig saber que hi havia un treball eventual de xofer de la delegació algeriana, i com que sabia francès, conduir i coneixia Nova York me'l van donar. Els algerians pensaven que jo era de la CIA, però en realitat vaig deixar el treball perquè em volien explotar massa.

—¿És cert que quan vostè va deixar el càrrec de la Moncloa va voler muntar un grup antiterrorista?

—No, jo volia fer una unitat d'anàlisi d'informació secundària de temes terroristes. Jo sé que hi ha molta informació dels serveis operatius de la lluita antiterrorista que es perd. Normalment, interroguen els detinguts i només una part mínima de l'interrogatori passa al sumari, i és l'únic que queda per escrit. Aleshores, jo pretenia arregar tota la informació d'interès sociològic i antropològic, com ara si els ter-

roristes vesteixen roba de marca, ¿on la compren?, ¿on viuen?, ¿lliguen amb les *ties* de la ciutat on es mouen?, ¿quina vida fan?, ¿on mengen?... deu mil preguntes com aquestes. Sóc sociòleg, i sociòleg empíric, he estudiat antropologia i he llegit un llibre molt important que és *Los hijos de Sánchez*, aleshores, si aconseguies fer una història, uns *hijos de Sánchez*, dels comandos, al final pots deduir moltes coses, pots codificar-les en l'ordinador i pots fer simulacions que et permetrien centrar determinat tipus de gent.

—¿Durant la seua estada a la Moncloa hi va haver contactes govern-ETA?

—Jo en vaig fer un, però no era amb ETA directament, sinó amb uns jesuïtes que venien com a intermediaris. Que jo sàpiga no n'hi va haver més.

—¿Com es va produir?

—Va telefonar l'ambaixador francès i va dir que hi havia uns rectors bascos que volien parlar com a intermediaris d'ETA. I el president em va dir que anara jo i que els oferira la reinserció si deixaven les armes, que la paraula "negociació" no existia. Els ho explicava i els dic que el govern serà generós en quatre categories de reinserció (presos amb delictes de sang o sense i exiliats amb delictes de sang o sense. Bàsicament: els que no tenen delictes de sang es reintegren i els que en tenen, a poc a poc eixiran i seran desterrats a l'estranger, d'on no podran tornar durant molt de temps). Passe la informació als rectors i tor-

nen al cap d'uns mesos i em diuen que Txomin ha dit que vol que en el grup de gent que parle amb ells hi haja un militar. Jo els dic que a Espanya governen els civils i que el govern socialista és l'únic interlocutor, i que no hi ha negociació sinó reinserció. I ací s'acaba la història.

—Des de l'òptica de la Moncloa, ¿què han pintat els socialistes valencians?

—És una federació que ha funcionat molt bé, sense grans conflictes interns, o almenys no excessivament aparatosos. Des del punt de vista orgànic, en el partit han pintat bé, han pintat ors. Potser en aquestes eleccions han pintat bastons per a ells. Han perdut uns quants escons, uns quants senadors i molt de vot. Supose que perquè no han fet una política prou victimitista pel que fa a Madrid o perquè ho han fet malament en el terreny municipal.

Miquel Alberola